

Degn og Lærer, Dannebrogsmænd A. Kloster i Sommersted og hans Slægt.

Af P. Ska u.

Anders Kloster er født i Sønder Bjært ved Kolding den 24. April 1783, hvor hans Fader var Degn og Lærer. Han var tredie Led i en gammel nordslesvigsk Lærerslægt, som i ca. 150 Aar har virket som Lærere og Degne i sexten forskellige Sogne i Nordslesvig. Slægtens Stamfader var kommen fra Byen eller Eggen ved Løgumkloster og hed Jens Andersen, men blev kaldt Jens Kloster, som saa blev hans Børns Slægtnavn.

Sønnen Anders Kloster virkede som Lærer i Sognene Øsby og Aastrup og døde som Degn og Lærer i S. Bjært 1784 og ligger begravet under Degnestolen der i Kirken.

Han havde været Lærer i 65 Aar. Hans Søn Jens Andersen Kloster var hans Hjælper i de sidste tolv Aar, var allerede gift og havde flere Sønner, og gjorde sig stærkt Haab om at blive Faderens Efterfølger, hvad som oftest var Skik i disse Tider, men han maatte staa tilbage for Amtmandens Tjener, der forlængst skal have havt Løfte paa Kaldet før den gamle K. døde. Sligt hændtes jo ofte den Gang, men var lige krænkende for dem, der maatte lide derunder.

Han ansattes istedetfor ved en mindre Skole i Hoptrup Sogn, hvorfra han dog snart forflyttedes til Starup

ved Haderslev, hvor han var Lærer til sin Død 1808, de sidste syv Aar tillige Degn og Kirkesanger.

Da han — som anført — følte sig forurettet og henlevede sin meste Tid i smaa Kaar, søgte han at formaa sine Sønner til at vælge sig mere lønnende Næringsveje. Dertil kunde den af Sønnerne, som vi nærmest her beskæftige os med, ikke beslutte sig, da han følte et indre Kald til Lærervirksomheden. Slumrende Kræfter maa jo have rørt sig i Sønnens Indre; Kræfter, der i et langt Liv fik Lov til at udfoldes.

Anders Kloster oplærtes til sin Konfirmation af Faderen i Starup, hvorefter han sendtes til Haderslev, hvor han i tre Aar forøgede sine Kundskaber ved at deltage i forskellige Timer paa den derværende lærde Skole, samt modtog Undervisning i Orgelspil hos en meget dygtig Organist. Kloster var nemlig meget musikalsk, spillede Violin og blæste Klarinet. Orgelet spillede han i Kirken i to Aar, kun ca. 17—18 Aar gammel. Efter denne Forberedelse hjalp han sin Fader et Aars Tid med hans Gjerning i Skolen og Kirken i Starup.

Fra Mikkelsdag 1801 til samme Tid 1802 var han Andenlærer ved Borgerskolen i Haderslev, kun ca. 19 Aar gammel. Derefter forestod han sin Faders Skole i et Par Aar til 1804, da han — paa Provstens Forlangende — kun 21 Aar gammel paatog sig det vanskelige Hverv at forestaa Skole- og Degneembedet i den store Tyrstrup Menighed, hvor der samtidig var Præste- og Degnevakance. I sit 24de Aar ansattes han ved Knud Skole i Fjelstrup Sogn, som han dog efter Provstens Ønske forlod, for atter at forestaa sin svagelige Faders Skole, samt forrette Degnetjenesten sammesteds, indtil Faderens Død 1808, og der-

efter i Vakancetiden indtil Nytaar 1809, i den sikre Forventning at blive sin Faders Eftermand i Embedet.

Her mødte ham imidlertid den første egentlige Skuffelse i Livet, idet Kaldet blev besat med en — efter Sigende — afsat Degn fra Tønder Provsti.

Det faldt derimod i A. Klosters Lod at modtage den ny oprettede Skole i Hajstrup i Øsby Sogn, hvor Børnene næsten ingen Undervisning havde modtaget. Her var det først, at Klosters ejendommelige Dygtighed viste sig, idet han i faa Aar arbejdede Skolen op til en af de bedste Skoler i Provstiet, ligesom han selv udvikledes under det strænge Arbejde. — Her giftede han sig 1808 med daværende Gaardejer P. Holsts Datter af Lunding, som fødte ham fire Sønner, der alle bleve Lærere.

Det var i Særdeleshed i Hajstrup, at han erhvervede sig Generalsuperintendent Adlers og Provst Strodtmans Bevaagenhed, og førstnævnte anbefalede ham stærkt til en større Virksomhed, særlig fordi han var en fortrinlig Organist og Sanger. Efter at have virket en Aarrække i Hajstrup søgte han Degneembedet i S. Bjært, hvor han var født, og hvor hans Bedstefader havde virket i saa mange Aar, men led her sin anden Skuffelse, idet en ung Seminarist, som ikke engang havde forestaaet en Skole, blev foretrukken, men — han tog rigtignok Enken med i Kjøbet.

Et Par Aar derefter søgte K. Degneembedet i Fjellstrup, men her blev han ogsaa skuppet tilside, idet en ung Seminarist fik dette betydelige Kald, væsentligst ved Præstens Hjælp.

Herom véd vi god Besked. Min for et Par Aar siden afdøde Nabo, som til den Tid og mange Aar senere var

Kirkevæрге, har nemlig fortalt Forfatteren af disse Linier, hvordan dette gik til.

Seminarist C var en pæn ung Mand, og han var, da han præsenterede sig for Præsten T, som Ansøger til Kaldet meget opmærksom imod Præstens Husjomfru, der syntes godt om den unge Mand, og strax spekulerede paa at blive Degnekone. Hun formaaede Præsten T til at anbefale Ansøgeren C hos Amtmanden, hvad der førte til, at denne fik Kaldet.

Nævnte Husjomfru var saa sikker i sin Sag, at hun strax tog sig af den nykaldede Degns Husvæsen, endnu inden han var ankommen, men da han endelig kom for at besé Kaldet, bragte han sin Forlovede med, der strax betydede den selvbestaltede Husholderske, at hun kunde gaa Vintervejen. At hun blev meget vred og Præsten lang i Ansigtet er en Selvfølge. Min nævnte Nabo kunde lé saa hjærtelig, naar han fortalte mig denne „Komodie“, som han kaldte det. Men C fik Kaldet, om det end skete ved en falsk Optræden. Dog, Ordsproget „Fals slaar sin egen Herre paa Hals“, viste ogsaa her at staa sin Prøve, thi Degnens Skjæbne blev ikke blid, og han havde maaske været bedre faren med Præstens Husjomfru. At A. Kloster blev forurettet viste sig bedst deraf, at Provsten havde sat ham først paa Listen, men Amtmanden kunde ikke lide Kloster, og han var i disse Dele den mægtigste og var selvraadig.

Da Øsby Degnekald var vakant, gjorde K. sig stærkt Haab om nu endelig at komme i Betragtning, da det tilige var Hovedskolen i Sognet, hvor han alt i saa lang en Aarrække havde virket, tilmed da her var Orgel i Kirken og K. — som bemærket — var meget duelig til

at spille samme. Men ogsaa her saa han sig skuffet, idet atter en ung Seminarist, der ikke havde forestaaet en Skole og slet ikke kunde spille Orgel, sang daarligt og dertil var fra et andet Provsti, blev foretrukken. Senere, da Oprøret udbrød, stod han paa dettes Side.

Det var endda ikke den sidste Skuffelse, han led. Efter at K. nu i tyve Aar havde virket ved og tildels reformeret forskjellige Skoler, maatte han endnu staa tilbage ved Besættelsen af Ødis Degnekald. At være Gjenstand for en slig Forurettelse maatte fylde enhver med Bitterhed og da meget mere en saa helstøbt Personlighed, som A. Kloster var. Det havde været forklarligt, om han ved en saadan Behandling var bleven slappet i selve sin Skolegjerning, der syntes saa utaknemmelig, men dette var langt fra Tilfældet. Det ansporede ham tvertimod til yderligere at forcere sit Arbejde, for ad denne Vej at tvinge sine Overordnede til at befordre ham, men det gik naturligvis sent med Befordringen efter denne Grundsætning. Dertil var han frittalende og holdt ikke sin Mening tilbage, hverken for Høje eller Lave; hvilket ofte stødte især de første tilbage. Han stolede — maaske vel meget — paa sin egen Kraft og Dygtighed, som han var sig fuldt ud bevidst.

I den lange Aarrække, han maatte holde ud ved den lille Distriktsskole i Hajstrup, kneb det ofte for ham, skjøndt han var en god Husholder. Hans musikalske Talent kom ham her godt til Hjælp, idet han gav Undervisning i Musik, navnlig Violin- og Klavérspil. Han var ogsaa en dygtig Biavler, saa hans Bier ofte gav ham større Indtægter end den lille Skole.

Mens han var Lærer i Hajstrup var en titulær Provst

Feirmann Præst i Sognet. I flere Aar kom Præsten og Kloster godt ud af det med hinanden. Men Præsten — som nok var ugift — levede mindre moralsk, ja gav i flere Henseender Anledning til Forargelse, saa at en hel Del af Menigheden ansøgte Visitatoriet om Tilladelse til navnlig at gaa til Alters hos en anden Præst. Saadant var ikke tilladt paa de Tider. Istedetfor Tilladelsen her- til, fik de Opfordring til at fremkomme med Grundene. A. Kloster var da den, som bedst kunde føre Pennen, som han sandsynligvis ogsaa var den modigste, saa han fik den mindre behagelige Opgave at fremstille Bevis- grundene. Senere under de afholdte Forhør, blev Læ- rerne af Amtmanden truede med Afskedigelse, ifald de ikke kunde bevise deres Paastande. De andre Lærere i Sognet bleve da bange og trak sig tilbage, idet de bade sig fri for videre Del i denne Sag. Men dette kunde A. Kloster ikke. Som Mand af Ære maatte han sejre eller falde. Han blev derfor anset for Hovedmanden, og var det vel ogsaa. Der afholdtes mange Forhør i Sagen, men Natten før det sidste store afgjørende Forhør skulde finde Sted, døde Præsten pludselig uden foregaaende Syg- dom. Dødsaaarsagen blev ikke oplyst, og Sagen døde saa hen med dens Aarsag. Kloster blev siddende ved sin lille Skole, thi hvor der var en Vakance, turde vedkom- mende Præst ikke have en saadan Kæmpe, der havde fældet sin Præst, til Degn.

Amtmanden hadede ham, og saa kunde Provsten, som stedse var ham meget bevaagen for hans sjældne Dygtigheds Skyld, ikke sætte sin Villie igjennem og for- fremme ham. Dertil kom, at hans Modstandere, med en Slags tilsyneladende Ret, kunde foretrække en hvilken-

somhelst Seminarist, da Kloster ikke havde gaaet paa Seminariet og følgelig ikke havde præsteret Seminarist-examen, om han end var dem langt overlegen i Kundskaber og Dygtighed, baade i Skole og Kirke.

Som før bemærket interesserede Generalsuperintendent Adler sig meget for Kloster, og da det Tilfælde indtraf, at der i Sommersted var Præste- og Degnevakance paa en Gang, kaldedes han hertil i Januar Maaned 1829.

Den lige saa hæderlige som loyale Pastor L. Paulsen, der samtidig kaldedes til Pæst i Sommersted, kom Kloster godt ud af det med. De var i kirkelig Retning begge paavirkede af den rationalistiske Aand, som de store Tænkere i Slutningen af det forrige Aarhundrede havde præget, hvilket desværre havde til Følge, at de fleste af de mange Elever, der oplærtes af A. Kloster, ikke kunde tage den Ballast med ud i Livet, som den kristne Tros hjertelige Forkyndelse er istand til at give, hvorimod de maatte nøjes med den Tale om Dyd og gode Gjerninger, som var Rationalismens Kjæphest.

Men var K. ikke istand til at give sine Elever, hvad han i nævnte Retning ikke selv sad inde med, saa var han desbedre skikket til at vække Tænkeevnen hos dem. For alle dem af Klosters Elever, der i de fremfarne Aar har lært at kjende den grundtvigske Maade at undervise paa, som har funden sin bedste og kraftigste Udvikling paa de bedste danske Friskoler og Folkehøjskoler, nemlig at meddele Eleverne den væsentligste Del af Undervisningen ved fri Foredrag — det mundtlige Ord — er det ret mærkeligt, at Klosters Undervisningsmaade saa aldeles falder i samme Retning

Muligvis hidrører dette fra, at han var en selvstændig

udviklet og begavet Natur, der ikke var dresseret efter bestemte pædagogiske Regler, som dem Datidens Seminarier paatrykkede deres Elever. Omtrent den halve Del af Skoletimerne tilbragtes med frie Foredrag, hvori han bibragte Børnene, rigtignok ofte Ting, som ikke hørte til det foreliggende Undervisningsfag, men altid vakte Liv og Interesse og virkede alsidig dannende. Vilde han klare et Begreb, f. Ex. en Last eller en Dyd for os, saa skar han det ikke i Stykker. Istedetfor at fordybe sig i triuelle móralske Betragtninger og Formaninger, greb han et Billede ud af Livet, og heri var han en Mester. Da hed det: Børn, jeg skal fortælle jer en Anekdote. Saa fulgte en saadan, et Billede af Livet, tegnet med skarpe og klare Træk. Narren blev kaldt en Nar, Gnieren en Gnier og Skurken en Skurk.

Ved disse Lejligheder kunde han ogsaa gribe et Ordsprog, hvoraf han havde et overordentlig stort Forraad til sin Raadighed, og levende og skarpt forklare et saadant, som oftest for at henpege paa, hvad han især vilde indprænte Eleverne. Det kunde saa hænde, at han en fjorten Dage derefter opgav det samme Ordsprog til en skriftlig Stilopgave.

Det kunde maaske synes, at det var noget vel højt for Børn i en Landsbyskole, og det kan vel siges, at aandelige Undermaalere næppe kunde følge med, men Flertallet, og i hvert Fald de vel begavede Børn fik desmere Nytte deraf. Dertil kom, at Børnene i Klosters Skole vare vant til at anspænde Aandsevnerne for at følge med, saa der kunde bydes os, hvad der ikke kunde forstaaes i mange andre Skoler. En anden Gren af Undervisningen drev han ogsaa paa sin egen Maade, nemlig

Retskrivningen; rigtignok efter sin egen — nu forældede — Methode, men vi maatte vide, hvorfor vi skrev saaledes og ikke anderledes, idet vi altid kunde resikere, at komme til at forklare det for ham og hele Skolen — naar man mindst tænkte paa det. Det fik vi især at prøve ved Diktat. Da hed det: „net, ret og gesvindt“. Dog ogsaa her blev det belærende taget i Betragtning, idet K. som oftest benyttede Oversættelser af de gamle Klassikere til at diktere efter, og derved lod os stifte Bekjendtskab med hine gamle Forfattere. Ofte kunde han da bruge en halv Time til at forklare et sligt Udsagn, og tidt fortalte han ved denne Lejlighed mangt et Træk af den gamle Historie, som saaledes fulgte med, og som i de fleste af den Tids Skoler ikke nævnedes med et Ord. Desaarsag tog en saadan Diktattime den halve Dag med, istedetfor en Time. At følge Timetabellen var ikke Klosters stærke Side, men det gik med Liv, og der var aldrig Anledning til at kjede sig. Endnu skal fremhæves de skriftlige Udarbejdelser, der ofte bestod i Opgaver, som manges dygtig Højskoleelev nu om Stunder vilde have sin Nød med at klare. Jeg taler af Erfaring fra Rødding Højskole. Det var ved Besvarelsen eller Udviklingen af saadanne Opgaver, at Klosters mange alsidige Foredrag her kom til Nytte, idet vi vare vante til at tænke. Man mindes vel nok, at Kong Christian VIII. spurgte Laurids Skau, hvor han havde faaet sin Skoledannelse, og at denne da svarede: „jeg gik i Sommersted Skole, men vi lærte der, hvad de ikke lære i alle Skoler: at tænke.“ Dette Svar var lige saa betegnende som sandt. Den klare, skarpe Tænkning, den kraftige fremadstræbende

Villie, den punktlige Pligtopfyldelse, det var A. Klosters Hovedkjendemærke.

Det er en Selvfølge, at hans Undervisning i alle Lærefag bar Spor af hans Personlighed. Saaledes havde han selv forfattet alle Forskrifter, som brugtes ved Skjøn-skrivning. Men selv her spillede Tænkning en Hovedrolle, idet Forskrifterne indeholdt Læresætninger. Betragtninger over Naturen, over Menneskets Sjæl og Legeme, Regler for god Opførsel, for Sundhedens Vedligeholdelse o. s. v. Naar vi her saa udførligt har skildret Klosters Maade at være paa, som Lærer, saa skal endnu blot tilføjes, at han foragtede al Tvang i aandelige Forhold, og bøjede sig selvfølgelig aldrig for den. At al død Kundskab og Hukommelsesværk ikke er Aand og Liv, slog han fast ved alle Lejligheder, hvorfor han hadede Lektielæren og Opramsning af det lærte.

Det gjaldt for K. altid at være sig selv. Det Opblæste og Opstyltede var ham vederstyggeligt. Han led ikke det unaturlige. Derfor maatte han nødvendigvis være en Fjende af alt det Hjemmetyskeri, der begyndte at komme frem i Aarene omkring 1830—40. Derfor vil der ogsaa kun findes grumme faa af Klosters Elever, som have følt sig tiltrukne af Hjemmetyskeriet og ingen af de dygtigste.

At en saa frejdig anlagt og selvstændig udviklet dansk Natur som A. K. maatte komme til at staa i en skarp Opposition til det begyndende Tyskeri, som mere og mere blev kjendeligt hos næsten hele Embedsstanden, er en Selvfølge. Han havde fra sin Barndom af levet med i de mægtige Rørelser, der fulgte af den franske Revolution, i sin Ungdom set Frugterne af dem, som Efterdønninger

trindt om i Europa — og følt de ulykkelige Følger, som vort Forhold mod Slutningen af Napoleons Regimente fik for vort eget Fædreland, først Ranet af Flaaden og dernæst ved Tabet af Norge. Og alle disse Forhold havde præget sig dybt i hans Indre, saaledes at alt, hvad der viste Tegn til atter at løsne en Sten i Muren om vort gamle Fædreland, stod for Kloster, som Forræderi, hvad det jo ogsaa var. Det er derfor ikke til at undres over, at K. fulgte den friere Luftning med Opmærksomhed, der efter Julirevolutionen i 1830 medførte friere Former ogsaa i vort Fædreland, og som gav sig Udslag i Stænderanordningen af 1834. Da Nis Lorenzen i Stænderforsamlingen stillede sit Forslag om Indførelsen af dansk Retssprog i Nordslesvig, og da Peter Hjort Lorenzen „slog til Lyd med Modersmaalets Klinge“, som det hedder i Sangen fra den Tid, var Kloster en af de først vakte. Intet Under, at han var en af de faa Lærere, der i Haderslev Provsti indmeldte sig i den slesvigske Forening, og villig lagde Ryg til, for at bære i Flok, blandt Andre ogsaa med sin dygtigste Elev Laurids Skau, som han efter Evne støttede, navnlig i Førstningen af Skaus offentlige Virksomhed. Vi ser saaledes Kloster som Deltager i Festen for P. H. Lorenzen i Sommersted Kro 1843. Paa Skamlingsbanke, som en af Talerne ved den første Fest samme Aar og senere ved de aarlige Folkefester. Det var navnlig A. Kloster, som — saa vidt mindes — var den første, der i en Tale paa Skamlingsbanke paaviste den tidligere Danskhed i Sydslesvig ved at henvise til derværende By- og Personnavne, som for Tid og Fremtid vidner om den danske Afstamning. At denne Optræden maatte paadrage ham de tysksindede Overordnedes Misnøje er en Selvfølge. Den

gamle, dygtige Skolemand kunde de imidlertid ikke naa. Han forgreb sig ikke paa Lovene. Dem kjendte han bedre, end de fleste. Derimod hævnede de sig indirekte paa ham ved at tilsidesætte hans vakre Sønner, der alle fire lignede Faderen baade som Lærere og som Dannemænd, hvorfor de ogsaa i det følgende skal omtales.

Den geniale gamle Degn forsøgte ogsaa at forudsige Vejrliget for Sommermaanederne. Hans Forfædre, som han selv, havde stedse i deres Almanaker optegnet Vejrliget samt Vindretningen for hver Dag i Aaret. Kloster havde Optegnelserne for henved hundrede Aar. Ved nu at gennemse dette Opus, kom han til det Resultat, at Vejrliget i Vintermaanederne var bestemmende for de tilsvarende Sommermaaneder, saaledes at f. Ex. stærk og vedvarende Frost om Vinteren gav tør Varme i den tilsvarende Sommermaaned. Rimfrost om Vinteren gav Støvregn og Varme. Sne om Vinteren gav Regn om Sommeren, i den tilsvarende Maaned o. s. v. Lad nu være, at K. tog fejl i sin Antagelse, saa var det et Herkulesarbejde at gjennempløje ca. hundrede gamle Almanaker, og er et yderligere Bevis paa hans Udholdenhed i at faa et Resultat ud af, hvad han nu en Gang havde faaet i sit Hoved og ikke paa anden Maade kunde frigjøre sig for, end ved at offentliggjøre sin Antagelse hvert Aar i Bladene. Der var jo intet Ondt deri og K. ændsede lige saa lidt Kritiken, som han frygtede den.

Imidlertid brød Oprøret ud i 1848. Sommersted var i lang Tid besat af de oprørske Tropper, og derefter af meklenburgsk Infanteri. De danske Herregaardsskytter tog en Del prøjsiske Kyrasserer tilfange ved Stepping, det gav Husarrest for gamle Kloster og hans Sønner, der

ligesom den gamle Skau og hans Sønner, af hvilke to endog bleve førte i Arrest i Haderslev, vare mistænkte for Spioneri. Det var tunge Tider.

Dog er her ikke Pladsen for en nærmere Beskrivelse af Tilstanden i Oprørsaaarene; de svandt og endte som bekjendt med Sejr for den retfærdige Sag og til stor Glæde for alle loyale Undersaatter. Ikke mindst var den kommende Tid en sand Fryd for gamle A. Kloster. Hs. Maj. Kong Frederik VII. vidste at paaskjønne hans Værd, baade som Skolemand og Statsborger, ved 1851 at skjænke ham Dannebrogskorset.

Nu var de slesvigholstenske Embedsmænd blevne afløste af loyale danske, og for første Gang kunde de danske Nordslesvigere aande rigtig frit. Blandt disse var især den gamle Hædersmand, som disse Linier helliges, og hans Livsaften mildnedes herved i høj Grad. Medens han endnu følte sig stærk, tog han, da han var 75 Aar gammel, den Beslutning at trække sig tilbage fra Skolegjerningen, som han havde øvet med Kraft og Dygtighed i over 54 Aar. Den 19. September 1858 forrettede A. Kloster sidste Gang Kirketjenesten i Sommersted Menighed. Om Eftermiddagen fandt en Festlighed Sted i Skolen, hvor en talrig Kreds af taknemlige Disciple og Menighedsmedlemmer overrakte deres gamle Lærer et Sølvbæger, som et lille synligt Bevis paa deres Anerkjendelse af hans uopslidelige Udholdenhed, særlig i Skolens Tjeneste.

Forfatteren af disse Linier fik den Opgave ved Overrækkelsen af Hædersgaven at tolke de Følelser, der ved Afskeden rørte sig i Hjærterne af den talrige Forsamling, hvoraf de allerfleste vare hans Disciple og særlig havde ham at takke for de Kundskaber, de vare i Besiddelse af.

Dagen efter rejste han til Haderslev, hvor han hen-

levede Resten af sine Dage. Alt som de legemlige og aandelige Kræfter svandt, blødgjordes ogsaa hans Sind, ligesom Tilliden til egen Kraft mere og mere svandt, og Troesordet fik da en Betydning for ham, som han i sine kraftige Manddomsjaar næppe havde anet.

Med Sandhed kunde derfor den begavede Stiftsprovst Glahn — daværende Præst i Sommersted — ved hans Baare udtale, „at under den tilsyneladende haarde Skal fandtes en blød Kjærne“. A. Kloster døde den 27. Juli 1860 og førtes til Sommersted Kirkegaard, hvor han vilde hvile efter sin 29aarige Virksomhed i denne Menighed.

Naar her er forsøgt at sætte den hedengangne Lærer et varigt Eftermæle, saa er det Opfyldelsen af en taknemlig Pligt imod den Mand, som alle hans Disciple skyldte saa saare meget.

A. Kloster havde fire Sønner, som alle betraadte Lærervejen. Fra hver sit Seminarium medbragte de alle Hovedkarakteren „meget duelig“. Men af Visitatorerne i Haderslev Provsti kunde de i Tiden før 1848 ikke vente megen Forfremmelse, idet Amtmanden — som anført — ikke var gunstig stemt imod den gamle Kloster. Derfor søgte ogsaa den ældste Jens Peter Kloster, født 1809, til Tønder Provsti, hvor han ansattes ved Rørkjær Skole ved Tønder. Han fik et dansk Folkebibliothek oprettet her, som fremmede Læselysten og forøgede Beboernes Kjendskab til den danske Literatur og vort danske Fædrelands Historie. Hans Virksomhed i denne By er vist ikke uden Indflydelse paa den Aand, der er raadende der endnu. Det er betegnende, at Pastor Lorenzen i Adelby berettede til Hertugen af Augustenborg, „at den danske Propaganda nu var rykket frem til Rørkjær ved Tønder.“

Under Oprørskrigen blev han arresteret og saa vidt erindres, holdtes han fangen i Bredsted i elleve Uger. Efter Fredsslutningen blev han ansat som Organist, Degn og Førstelærer i Sørup i Angel, hvorfra han fordreves 1864. Derefter ansattes han som Alterdegn ved Fruekirke i Aarhus, og døde 1883. Hans Hustru var en Datter af Gaardmand Jørgen Bachmann i Sommersted og lever endnu hos Sønnen, der er Kjøbmand i Flensborg.

Den anden af A. Klosters Sønner, Andreas Kr. Kloster, født 1813, var en særdeles dygtig Skolemand, men da han var lige saa national dansk som Faderen og Brødrene, var han udsat for megen Tilsidesættelse, hvad Befordring angik. Det forværredes om muligt, da han ved den første Skamlingsbankefest 1843 paatog sig at indvie den mægtige Dannebrogsfane, som vajede fra Bankens Top, og i sin Tale fortalte Dannebrog's Historie fra de gamle Tider indtil Nutiden, og fængslede den forsamlede Mængde ved sit beaandede Foredrag.

Som bemærket, paadrog han sig især herved højere Vedkommendes Unaade, saa han tilsidesattes i Befordring, hvilket vistnok bidrog til, at han paadrog sig den Sygdom, der i en Alder af 37 Aar lagde ham i Graven. Han hviler ved Faderens Side paa Sommersted Kirkegaard.

Den tredie Søn, Jens Andreas Kloster, født 21. Marts 1820, lever endnu, men da han har virket længst og ihærdigst og lidt mest for vor nationale Sag, fortjener han en mere indgaaende Omtale.

Den fjerde Søn, Nis Kr. Kloster, født 1823, døde som Organist, Degn og Førstelærer i Skodborg den 11. Januar 1859. Han var som Faderen og Brødrene en lige saa dygtig Lærer og Kirkesanger som dansk Patriot. Efter

et kort Sygeleje døde han af Ansigtsrosen kun 34 Aar gammel.

Den eneste Efterlevende af A. Klosters fire Sønner er, som bemærket, J. A. Kloster. Han gik ligesom Brødrene i Faderens Skole, hvor han efter sin Konfirmation hjalp til ved Undervisningen, hvorved han alt forinden sin Uddannelse paa Seminariet fik godt Tag paa at undervise efter Faderens fortrinlige Methode.

Fra Lyngby Seminarium ved Grenaa demitteredes han 1839 med „bedste Karakter“. Derefter overtog han Andenlærerposten ved Faderens Skole i Sommersted. Det var netop i de bevægede Aar fra 1840—47, han levede der i Byen, hvor han deltog i og fulgte den Opvaagnen til national Bevidsthed, der netop pulserede stærkt i Sommersted, hvor den livligste af den danske Nationalitets Førere, Klosters egen Elev, Laurids Skau, boede. Ligesom J. A. Kloster var Skolekammerat af L. Skau og hans Brødre, var han ogsaa Ungdomsven med dem, og forberedtes, som de, i disse bevægede Aar til den Gjerning, der — næst Lærervirksomheden — har baaret ham oppe i de senere Udlændighedsaar efter 1864.

Da Peter Hjort Lorenzen 1842 i Stændersalen „talte Dansk“, gav det Anledning til Afholdelsen af en Fest for ham og hans danske Kolleger i Sommersted Kro 1843. Her var J. A. Kloster Forsanger, idet han i en sjælden Grad var i Besiddelse af Sangens herlige Gave, hvorved han mere og bedre end de allerfleste ved enhver given Lejlighed bidrog til at vore dejlige danske Nationalsange kom paa Folkets Læber og højnede Nationalitetsfølelsen trindt i Nordslesvig. I flere Vintre havde vi Sangskole om Aftenen.

I disse Aar levede J. A. Kloster et dejligt Ungdomsliv, saa meget mere, som han var en velset Gjæst alle vegne. Navnlig kom han ofte hos Hans Nissen i Hammelev og Jakob Friis i Fredsted, som var et Par af vore bedste danske Patrioter. Men ogsaa dette dejlige Ungdomsliv maatte faa Ende.

Visitatorerne opfordrede ham i 1847 til at tage Grønnebæk Skole ved Jels, med tarvelige Indtægter, men 120 skolepligtige Børn for en Lærer. Det var en stor Opgave. De ansaa vel Kloster for bedst skikket til at løse den, og det kunde han ogsaa, men i Længden havde det dog været opslidende. En Lettelse for ham var det, at han i sin Præst, Pastor Jørgensen og hans elskværdige Familie i Oxenvad, havde et Fristed, hvor de daglige Besværligheder kunde glemmes, ligesom ogsaa flere danske Familier i Nærheden bidroge til at adsprede den fra Livet i Sommersted noget forvænte unge Mand. Men saa kom 1848 med sin Omvæltning. Kloster blev afskediget. Pastor Jørgensen ligesaa. K. tyede da hjem til sin gamle Fader igjen, men her ventede ham Husarrest i lange Tider sammen med sin Fader, saa vel som den Skauske Familie. Her er dog ikke Stedet til at beskrive de Tidens Omvælinger, men det skal blot tilføjes, at Fredericiaslaget den 6. Juli 1849 satte en saadan Skræk i Hjemmetyskerne saa vel som Autoriteterne, at de bleve tamme, og vi aandede friere.

Snart blev Kloster gjenindsat i sin Skole. Pastor Jørgensen kom tilbage og Lov og Ret kom atter til at gjælde i Landet. Under det nye danske Regimente kunde den Klosterske Slægt bedre trives.

1851 kaldedes J. A. Kloster fra Grønnebæk til Degn

og Førstelærer i Vonsbæk. Her kom han ret i sit Element. Her var Orgel i Kirken og en vakker og helt igjennem ægte dansk Befolkning. En human, brav, dansk Præst C. D. Møller, som mere var hans Ven end hans Foresatte, samt Præstens elskværdige Familie bidroge meget til, at K. her følte sig vel. Her hjemførte han 1854 sin unge Hustru, Vibekke Bergholt, Datter af Degn Bergholt i Øsby, som trolig har holdt ud med ham, ogsaa i de Dage, hvorom vi kunne sige: „de behage os ikke“.

Det dejligt beliggende Vonsbæk er Nabosognet til Fjelstrup, hvor Bukshave ligger, som 1856 kjøbtes af disse Liniers Forfatter. At vi jævnlig samledes er en Selvfølge, saa meget mere, som vore Hustruer vare Barndomsveninder.

Alt bidrog til at gjøre Livet i Vonsbæk til nogle af J. A. Klosters lykkeligste Aar. Dog, „Sorg og Glæde, de vandre tilhobe“, maatte ogsaa her sandes. I Januar Maaned 1858 kom der Ilbud til J. A. K., at hans Broder, Degnen i Skodborg, var død efter faa Dages Sygdom, uden at J. A. K. anede det. I samme Maaned døde Pastor C. D. Møllers elskelige Hustru. Ogsaa i samme Maaned bortreves P. Skaus unge Hustru. Det var saaledes en Sorgens Tid for os alle. J. A. Kloster blev nu kaldet til Degn i Skodborg. Her var god Brug for den dygtige og kraftige Skolemand, thi der var foruden K. som Førstelærer, to fast ansatte Lærere, idet Skolen var delt i tre Klasser.

De faa Aar til 1864 svandt lige saa rart som snart for Kloster.

Men med Ulykkesaaret 1864 udbrod Forfølgelsen dobbelt over ham. Han var naturligvis ugleset af Autoriteterne,

fordi han aldrig lagde Skjul paa sit danske Sind. Angiveriet trives ogsaa godt under slige Forhold. Af og til maatte K. i Politiforhør, ialt fra 1864 til 1867 afholdtes otte Gange Politiforhør over ham, altid paa løse Angivelser. Det sled sig imidlertid hen til 1867, da Prøjsen var kommen i Enebesiddelse af Hertugdømmerne, og forlangte Edsaflæggelsen. Denne saa Kloster sig ikke istand til at aflægge. Hans hele Fortid, med hans Virksomhed i Danskhedens Tjeneste, syntes han stod i den grelleste Modsætning til Hyldingen af den os paatvungne Herskermagt.

Med Udsigten til en Fremtid fuld af Sorger og Trængsler af forskjellig Art, valgte K. dog at nægte Edsaflæggelsen og — kort Tid efter var han afsat.

Til hans egen personlige Afsky for at aflægge Eden kom Frygten for, at han bagefter vilde have følt sig saa trykket af Samvittighedsskrupler, at han vilde have sørget sig en Sygdom til. Hans opofrende Hustru støttede ham ogsaa heri saa stærkt, som nogen Dannekvinde var istand til, uagtet hun godt vidste, at meget tarvelige Kaar ventede hende.

Havde K. strax søgt Kald i Moderlandet, vilde han utvivlsomt være bleven ansat, idet hans Dygtighed var vidt bekjendt, men den danske Menighed — Skodborg — holdt paa ham og sikrede ham i de første tre Aar otte hundrede Kroner om Aaret, hvortil han fik en mindre Gaard i Forpagtning. Pragfredens Paragraf V tvivlede man ikke om vilde blive opfyldt, idet man jo havde et Kongeord at holde sig til, og saa var Resultatet for Nord-slesvig givet. Dertil kom, at Kloster efter sit hele Naturel ikke havde Lyst til at forlade Kamppladsen, hvor han i Overensstemmelse med sin Overbevisning og i Samklang

med Befolkningen kunde styrke denne i den forestaaende Kamp for dens Nationalitet, som ingen tvivlede om vilde blive udsat for Undertrykkelse. Han blev derfor paa Kamppladsen. Derved, at Danmark overtog Forsørgelsen af de afsatte Embedsmænd, blev der ogsaa en Pension tildelt J. A. Kloster, men som kun beløb sig til 600 Kr. aarlig.

I 1872 oprettedes Sparekassen for Frøs og Kalvslund Herred, og ved denne ansattes K. som Bogholder. Men da den havde sit Kontor i Rødding, maatte Kloster flytte der til. Det var just ikke lysteligt at bosætte sig i denne By, som er Sædet for Amtsretten og det Antal Embeds- og Bestillingsmænd, som hører til samme. Det er jo bekjendt nok, at Rødding er Centrum for Germaniseringen i denne Egn af Nordslesvig.

Men havde det sine ubehagelige Sider at bo paa et slikt Sted, saa har det især for en Mand som Kloster meget tiltrækkende, netop at være, hvor Striden er skrappest. Her kan K. gjøre Gavn, og her har han været og er en af Danskhedens djærveste, sejgeste og mest uforfærdele Støtter — den rette Mand paa den rette Plads, hvorved han befinder sig særlig vel. Der er heller ikke Tvivl om, at Kloster siger med Digteren:

„Heller Vogter ved et Led
midt i Kampens Røre,
end et Skyggeliv i Fred
kejslerligt at føre.“

Trods sine 72 Aar er K. endnu lige energisk i hvad der besjæler ham, ligesom han trods alt, hvad der er istand til at formørke Horisonten, ser Fremtiden imøde med lyst Haab for Land og Folk.

Naar vi saa udførligt har skildret denne Kloster, saa er det, fordi han i saa høj Grad fortjener at frem-

drages, da han er iblandt de Mænd, der har lidt mest for vor retfærdige Sag, men staaer lige støt og fribaaren uden at slingre hverken til højre eller venstre, ihukommende Ordet: „Sit Fædreland skylder man alt, hvad man kan udrette“.

Hans fire Sønner ere alle dragne til det fjærne Amerika, hvor de ere fri for at døje Fremmedherredømmet, der var dem saa forhadet. En elskelig Datter hygger om de Gamle paa bedste Maade.

Af den hele Klosterske Slægt er iøvrigt kun en Søn af J. P. Kloster, som til sin Tid var Lærer i Rørkjær og senere i Sørup, bosiddende her. Det er Kjøbmand A. P. Kloster i Flensborg. Han har heldigvis ikke svigtet Familiens Banner, idet han tælles iblandt de trofaste Flensborgere og ikke er bange for — saa lidt som hans Forfædre — at være sin Overbevisning bekjendt og at lægge Skulder til, hvor det er nødvendigt.
